

Research Paper

Comparing the Attitudes of Occupational Therapy Students and Alumni Towards Old People

Ramin Banimahdi¹ , *Nazila Akbarfahimi¹ , Robab Sahaf² , Pouria Rezasoltani³

1. Department of Occupational Therapy, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.
2. Department of Ageing, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.
3. Education Development Center, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

Citation: Banimahdi R, Akbarfahimi N, Sahaf R, Rezasoltani P. [Comparing the Attitudes of Occupational Therapy Students and Alumni Towards Old People (Persian)]. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. 2019; 14(1):64-73. <http://dx.doi.org/10.32598/sija.13.10.390>

<http://dx.doi.org/10.32598/sija.13.10.390>

Received: 17 Jul 2018

Accepted: 27 Dec 2018

Available Online: 01 Apr 2019

ABSTRACT

Objectives Healthcare providers have different attitudes toward old people; such an attitude can impact providing effective services to them. Thus, the current study aimed to determine the attitudes of Occupational Therapy (OT) students and alumni towards the elderly.

Methods & Materials A cross-sectional analytical study was conducted on 125 students and alumni of OT with a Mean±SD age of 22.4±1.24 years (70 women, 55 men). The subjects were selected using convenience sampling method. Data collection tools were Kogan's Attitude Toward Old People (KAOP) scale and a demographic data questionnaire. For statistical analysis, the Kruskal-Wallis test and Mann-Whitney U test were used. The obtained data were analyzed by SPSS at the significance level of $P \leq 0.05$.

Results The mean score of attitudes of occupational therapists toward elderly was 151.448; i.e. an intermediate attitude. The highest scores regarded to the subjects with a PhD, subjects with ≥ 5 years of practical experience, and those working in the psychiatry field. The mean scores of subjects with an experience of caring for the elderly and those without such experience were the same (mean=151). There was a statistically significant relationship ($P < 0.05$) between attitude score and educational grade of the subjects; however, there was no significant relationship between attitude score and practical experience, working field and the experience of providing care to the elderly ($P > 0.05$).

Conclusion The attitudes of occupational therapists towards the elderly tend to be positive; however, because of their high contacts with old people, this attitude score is not enough. The obtained results can be used as a basis for developing programs of attitude promotion towards the elderly in future studies.

Key words:

Occupational therapist, Occupational therapy, Attitude, Elderly

Extended Abstract

1. Introduction

A

ging is a period in which changes occur in the appearance and functioning of internal and external organs of the body, making environmental adapta-

tion difficult for people [1]. Evidence suggests that in 2005, the rate of older people was 15.3% of the world's population, which is estimated to reach 20.8% by 2025 [2]. Occupational Therapy (OT) is one of the rehabilitation interventions and provides services to seniors. The important role of OT in the aging period is preventing functional disability [3]. Many studies have concluded that the attitude of health service providers

* Corresponding Author:

Nazila Akbarfahimi, PhD.

Address: Department of Occupational Therapy, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

Tel: +98 (21) 22180063

E-mail: na.akbarfahimi@uswr.ac.ir

and the quality of care are directly related to each other [4]. Healthcare staff has different attitudes and beliefs towards older people. In addition, having a negative thought and attitude undoubtedly affects the care and provision of effective services to them [5]. Thus, this study aimed to investigate the attitudes of OT students and graduates towards old people.

2. Participants and methods

This was an analytical study with a cross-sectional design. The study population consisted of all undergraduate students (semester 7 and above) and graduated students (BA degree and above) of OT from the universities in different cities of Iran (i.e. Tehran, Hamedan, Semnan, Isfahan, Tabriz, Arak, Shiraz, Mazandaran, and Ahvaz). The undergraduate samples were selected among those who participated in the National Congress of Occupational Therapy in 2016 using convenience sampling method. For selecting graduate samples, an email was sent to all graduates whose medical council code ended in even numbers containing an explanation of the study objectives and a written consent form. The final sample size was 120 (51 undergraduate students and 74 graduates). After one week, a questionnaire was

emailed to all those who volunteered to participate in the study, and they sent it back after completion.

Data collection tools included a demographic form (surveying individual characteristics, grade, employment status, the place of service or education, the year of birth, work experience, the field of work, and the experience of caring for older people) and the Iranian version of Kogan's Attitude Toward Old People (KAOP) scale. It has 34 items measuring the two subscales of prejudice and appreciation (17 items each). The questions are measured on a 6-point Likert-type scale. The obtainable score ranges from 34 to 238. After collecting data, they were analyzed in SPSS using descriptive statistics (i.e. frequency, mean±SD, and percentage) and statistical tests (i.e. Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests).

3. Results

Of the 125 samples, 70 were females and 55 males; most of them (40.8%) were undergraduate students and among graduates, the least frequency was related to those with PhD degree (2.4%). The Mean±SD age of the study participants was 24.1±4.22 years (age range:

Table 1. The Mean±SD of attitude scores based on demographic characteristics

Variable	No.	Mean	SD	Min	Max	Test Statistics	P	
Educational level	Undergraduate student	51	149.98	10.98	130	170	8.38	0.039
	Graduated with BA degree	44	149.50	13.48	115	184		
	Graduated with MA degree	27	157.51	15.56	127	183		
	Graduated with PhD degree	3	164.66	24.82	137	185		
Work experience (years)	<5	113	150.84	13.24	115	183	-1.09	0.276
	>5	12	157.16	17.25	137	185		
The field of working	Pediatrics	36	154.75	14.03	127	184	6.01	0.11
	Adults	32	150.62	17.03	115	185		
	Mental health	2	167	12.72	158	176		
	Not specified	55	149.20	10.64	130	170		
The experience of caring for older people	Yes	16	151.93	17.58	127	183	-0.08	0.92
	No	109	151.37	13.15	115	185		

21-45 years). The obtained data suggested that with the increase of educational level, the attitude of samples tended to be positive where the lowest mean attitude score belonged to undergraduate students (149.13) and the highest to PhD graduates (164.66). In total, 90.4% of graduates with bachelor degree had a work experience of <5 years. The mean attitude score of those with work experience of <5 years was 150.84, and for those with work experience of >5 years, it was 157.16; however, there was no significant difference between them ($P=0.276$). Most of the samples were students; therefore, those without a field of work had a higher percentage than others (44%) followed by those whose fields of work were pediatrics (28.8%) and adults (25.6%).

The mean attitude score of those working in the mental health area was higher and there was little difference between the mean score of those working in the fields of pediatrics and adults. Only 16 (12.8%) subjects reported an experience of caring for older people and 109 (87.2%) reported no related experience; the mean attitude score of them was almost equal ($P=0.92$). Table 1 presents information about the frequency and Mean \pm SD of study variables. There was a significant difference in the attitudes of undergraduate and graduate students with respect to their educational level. In this regard, a pairwise comparison was conducted between them. The achieved results indicated that the mean attitude scores between undergraduate and masters students, and between those graduated with bachelors and masters degrees were significantly different ($P=0.039$). In terms of other study variables, no significant difference was reported ($P>0.05$).

4. Conclusion

The current study investigated the attitudes of OT students and graduates towards old people. The overall mean score of samples was 151.448, in this regard. We compared this mean value with 34 as the lowest score (negative attitude) and 238 as the highest score of KAOP (positive attitude). As a result, the attitude of Iranian OT students towards older people tends to be positive; however, given the increased contact of occupational therapists with older people, this attitude score is not adequate yet. The obtained results can be beneficial for planning to improve the attitude toward old people in future research. It is also necessary to implement specific programs such as holding workshops and educating effective communication with older people to promote this attitude in occupational therapists.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles were considered in this article. The participants were informed about the purpose of the research and its implementation stages; They were also assured about the confidentiality of their information; Moreover, They were allowed to leave the study whenever they wish, and if desired, the results of the research would be available to them.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Authors contributions

All authors contributed in preparing this article.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgements

In this regard, we thank the Welfare Organization of the province for cooperation in introducing researchers to the Shemiranat rehabilitation department and facilitate the issuance of permits to visit nursing homes. We also thank the senior managers of the private sector, especially the nursing homes of Arad, Noursest, Parsayan, Kimia and Parham.

مقایسه نگرش دانشجویان و فارغ التحصیلان کاردرمانی نسبت به سالمندی

رامین بنی مهدی^۱، * نازیلا اکبرفهمی^۱، رباب صحاف^۲، پوریا رضاسلطانی^۳

۱- گروه کاردرمانی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.

۲- گروه سالمندی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.

۳- مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۲۶ تیر ۱۳۹۷

تاریخ پذیرش: ۰۶ دی ۱۳۹۷

تاریخ انتشار: ۱۲ فروردین ۱۳۹۸

اهداف: کارکنان بهداشتی نگرش‌ها و باورهای متفاوتی نسبت به سالمندان دارند و داشتن نگرش منفی به سالمندان می‌تواند بر ارائه خدمات اثر بخش به آنان اثر گذارد. بنابراین هدف از این مطالعه بررسی نگرش دانشجویان و فارغ التحصیلان کاردرمانی نسبت به سالمندی است.

مواد و روش‌ها: این پژوهش از نوع مقطعی تحلیلی است و روی ۱۲۵ نفر از دانشجویان ترم هفت به بالای رشته کاردرمانی در مقطع کارشناسی و فارغ التحصیلان کارشناسی و بالاتر با میانگین سنی $24/1 \pm 4/22$ سال (۷۰ زن و ۵۵ مرد) انجام شد. روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس (غیر احتمالی) از جامعه آماری بود. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه نگرش به سالمندی کوگان و پرسش‌نامه جمعیت‌شناختی بود. داده‌ها با استفاده از نسخه ۱۷ نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های کروسکال والیس و یومن ویتنی بررسی شدند.

یافته‌ها: میانگین نگرش کاردرمانگران نسبت به پدیده سالمندی $151/448$ بود که نگرشی متوسط است. بیشترین نمره نگرش مربوط به افراد مقطع دکترا، افراد با سابقه کاری بیش از ۵ سال و افراد شاغل در حوزه کاری روان بود. میانگین نمره نگرش افراد با تجربه مسئولیت مراقبت از سالمند و افراد فاقد این تجربه 151 بود. تنها بین نمره نگرش و مقطع تحصیلی افراد ارتباط معنادار بود ($P < 0/05$)، ولی بین نمره نگرش با سابقه کاری، حوزه کاری و تجربه مراقبت از سالمند، ارتباط معناداری وجود نداشت ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های این مطالعه نگرش کاردرمانگران نسبت به سالمندی به سمت مثبت گرایش دارد، ولی با توجه به ارتباط بیشتر کاردرمانگران با سالمندان، این میزان نگرش هنوز کافی نیست. از این رو نتایج این تحقیق می‌تواند مبنایی برای برنامه‌ریزی‌های تحول نگرش نسبت به سالمندان در تحقیقات آتی باشد.

کلیدواژه‌ها:

کاردرمانگر، کاردرمانی، نگرش، سالمندی

مقدمه

سالمندی عبارت است از دورهای که در آن تغییراتی در شکل و عملکرد اندام‌های درونی و بیرونی بدن ایجاد می‌شود که سازگاری فرد با محیط را مشکل می‌کند. تغییرات در سوخت‌وساز بدن، باعث کاهش فعالیت‌های عضلانی عصبی و دگرگونی در وضع ظاهری اندام می‌شود. سالمندی به‌هیچ‌وجه بیماری تلقی نمی‌شود، بلکه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در گذرگاه زندگی و مسیر طبیعی رشد است [۱].

به طور معمول سالمندی از لحاظ زمانی، به سن ۶۰ سال و بیشتر گفته می‌شود؛ به گونه‌ای که به افراد بین ۶۰ تا ۷۴ سال، سالمند جوان و افراد بیش از ۷۵ سال را سالمند پیر می‌گویند [۲].

آمارها نشان می‌دهد در سال ۲۰۱۵ مجموع جمعیت سالمندان ۱۵/۳ درصد از کل جمعیت جهان بوده است که این میزان تا سال ۲۰۲۵ به ۲۰/۸ درصد خواهد رسید [۳]. در کشور ما بر اساس سرشماری سال ۱۳۷۵ سالمندان ۶/۶ درصد از کل جمعیت را شامل می‌شدند. در سال ۱۳۸۵ این آمار به ۷/۲ درصد رسید و در سال ۱۳۹۵ جمعیت سالمندان بیش از ۶۰ سال کشور ۹/۲ درصد کل جمعیت کشور را در بر می‌گرفت. پیش‌بینی‌ها حاکی از این است که افزایش جمعیت سالمندان در سال ۲۰۵۰ به ۷۵ درصد خواهد رسید [۴].

سالمندان نیازهای تغذیه‌ای، اجتماعی، فرهنگی، مراقبتی و غیره متفاوتی نسبت به دیگر اقشار جامعه دارند. به دلیل تغییرات فیزیولوژی که با زیاد شدن سن رخ می‌دهد، امکان ابتلا به بیماری

* نویسنده مسئول:

دکتر نازیلا اکبرفهمی

نشانی: تهران، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، گروه کاردرمانی.

تلفن: ۲۲۱۸۰۰۶۳ (۲۱) ۹۸+

پست الکترونیکی: na.akbarfahimi@uswr.ac.ir

نگرش نسبت به سالمندی در حیطه کاردرمانی در ایران و دنیا انجام شده است؛ برای مثال چاچیا^۳ نشان داد دانشجویان سال اول، دوم و سوم کاردرمانی هیچ‌گونه تمایل قوی، چه مثبت یا منفی به جمعیت سالمند، در زمانی که برای کار با مراجعان سالمند انتخاب شدند، نداشتند [۱۶]. بنابراین انجام پژوهش‌هایی از این دست ضروری است تا مشکلات بالقوه‌ای که می‌توانند کیفیت ارائه خدمات به سالمندان را به مخاطره اندازند مشخص و رفع کنیم. هدف از این مطالعه بررسی نگرش دانشجویان و فارغ‌التحصیلان کاردرمانی نسبت به سالمندی است.

روش مطالعه

مطالعه حاضر از نوع مقطعی تحلیلی است. جامعه پژوهش شامل تمام دانشجویان ترم هفت به بالای رشته کاردرمانی در مقطع کارشناسی و فارغ‌التحصیلان کارشناسی و بالاتر کاردرمانی از دانشگاه‌ها و دانشکده‌های توان‌بخشی سراسر کشور (تهران، همدان، سمنان، اصفهان، تبریز، اراک، شیراز، مازندران و اهواز) بودند. بر اساس استعلام از معاونت‌های آموزشی دانشکده‌های توان‌بخشی سراسر کشور، تعداد فارغ‌التحصیلان و دانشجویان سال آخر رشته کاردرمانی به دست آمد سپس بر اساس فرمول ۱ حجم نمونه مجموعاً ۱۰۱ نفر محاسبه شد که با در نظر گرفتن ۲۰ درصد خطای جمع‌آوری اطلاعات نمونه‌ای به حجم ۱۲۵ نفر (۵۱ نفر دانشجو و ۷۴ نفر فارغ‌التحصیل) در نظر گرفته شد.

فرمول شماره ۱: محاسبه حجم نمونه

$$n = \frac{(Z_{1-\alpha/2})^2 * \sigma^2}{d^2}$$

$$\frac{1.96^2 * 1022^2}{2^2} = 101$$

نمونه‌های این پژوهش به شکل در دسترس از بین دانشجویان شرکت‌کننده در کنگره کشوری کاردرمانی سال ۱۳۹۵ انتخاب شدند. بعد از ارائه توضیحات کامل درباره پرسش‌نامه و هدف انجام مطالعه و کسب رضایت‌نامه کتبی برای شرکت در مطالعه، پرسش‌نامه‌ها در اختیار افراد داوطلب قرار داده شد. درباره فارغ‌التحصیلان ابتدا به انجمن علمی کاردرمانی مراجعه شد، سپس ایمیلی درباره مطالعه و کسب رضایت برای شرکت در آن به تمام فارغ‌التحصیلانی که کد نظام پزشکی آنان به اعداد زوج ختم می‌شود، ارسال شد پس از یک هفته کاری، برای تمام افرادی که داوطلب شرکت در مطالعه بودند از طریق ایمیل پرسش‌نامه ارسال و پاسخ آن دریافت شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه نگرش به سالمندی کوگان و پرسش‌نامه جمعیت‌شناختی بود.

در دوره سالمندی بیش از سنین دیگر است؛ به نحوی که حداقل ۹۰ درصد از تمامی سالمندان به یک بیماری مزمن مبتلا هستند، با وجود چنین مشکلاتی نیازهای مراقبتی وسیع‌تری برای سالمندان پیش می‌آید [۵].

کاردرمانی یکی از حرفه‌های توان‌بخشی و ارائه‌دهنده خدمات به سالمندان است. نقش مهم کاردرمانی در سالمندی، جلوگیری از ناتوانی عملکردی است. مداخلات ممکن است شامل پیشگیری، غربالگری، اصلاحات محیطی، اصلاح یا جایگزینی فعالیت‌ها، مداخلات آموزشی و پذیرش نیازها و خواسته‌های آن‌ها توسط ارائه‌دهندگان خدمات سلامت باشد [۶].

سودرهم^۱ و همکاران طی مطالعه‌ای دیدگاه دانشجویان و فارغ‌التحصیلان پرستاری را به سالمندی سنجیدند. نتایج نشان داد تجربه محدود مراقبت از سالمند، سن کمتر از ۲۵ سال و جنسیت مذکر از عوامل بارز در داشتن دیدگاه نامطلوب‌تر نسبت به سالمندی بودند [۷]. هویدی^۲ مطالعه‌ای با هدف شناسایی نگرش دانشجویان پرستاری به افراد سالمند انجام داد و اینکه آیا این نگرش تأثیری روی ارائه خدمات آن‌ها به این گروه از مراجعان دارد. سن و وضعیت اجتماعی اقتصادی دانش‌آموزان، همبستگی بارزی با نگرش آن‌ها داشت. دانش‌آموزان بزرگ‌تر و مذکر، نگرش مثبت‌تری به گروه مقابل خود داشتند [۸].

نگرش عبارت است از ترکیبی از باورها و هیجان‌هایی که شخص را پیشاپیش آماده می‌کند تا به دیگران، اشیا و گروه‌های مختلف به شیوه مثبت یا منفی نگاه کند [۹]. از لحاظ تئوری نگرش‌ها شامل سه جزء هستند: احساسات، دانش و آمادگی برای عملکرد و هر سه مورد تغییرپذیر هستند [۱۰]. مطالعات زیادی به این نتیجه رسیده‌اند که نگرش و کیفیت ارائه خدمات بهداشتی به صورت مستقیم با یکدیگر مرتبط هستند [۱۱]؛ برای مثال نگرش منفی به بی‌علاقگی و ارائه آموزش ضعیف به دریافت‌کنندگان خدمات منجر می‌شود و در نتیجه روی نتایج درمانی تأثیر نامطلوب می‌گذارد [۱۲].

از جمله موانع ارائه خدمات مناسب به سالمندان، وجود نگرش‌های کلیشه‌ای منفی نسبت به آن‌هاست که ممکن است تأثیرات نامطلوبی بر رفاه و پیامدهای مراقبت‌های بهداشتی سالمندان داشته باشد [۱۳]. کارکنان بهداشتی نگرش‌ها و باورهای متفاوتی نسبت به سالمندان دارند و داشتن نگرش منفی به سالمندان بدون شک بر مراقبت و ارائه خدمات اثر بخش به آنان اثر می‌گذارد [۱۴].

مطالعات نشان داده است آگاهی و تلاش برای تغییر نگرش‌ها و باورهای کلیشه‌ای منفی درباره سالمندان، سبب بهبود ارائه مراقبت از سالمندان شده است [۱۵]. مطالعات بسیار کمی درباره

1. Söderhamn
2. Hweidi

3. Ciaccia

از مقطع کارشناسی، ۹۰/۴ درصد سابقه کاری زیر ۵ سال داشتند. میانگین نمره نگرش افراد با سابقه کاری زیر ۵ سال ۱۵۰/۸۴ و افراد با سابقه کاری بیش از ۵ سال ۱۵۷/۱۶ بود که با توجه به مقدار احتمال ($P=۰/۲۷۶$) تفاوت معنی داری بین میانگین نمره نگرش این دو گروه از افراد در سطح معنی داری ۰/۰۵ وجود ندارد. از لحاظ توزیع حوزه کاری شرکت کنندگان در پژوهش، همان طور که در پیش تر نیز اشاره شد، بیشتر افراد حاضر در مطالعه دانشجوی کارشناسی بودند. بنابراین در مقایسه حوزه های مختلف کاری، افراد فاقد حوزه کاری نیز درصد بیشتری نسبت به دیگران دارند (۴۴ درصد) و بعد از آن حوزه کاری مرتبط با اطفال قرار دارد (۲۸/۸ درصد) و حوزه کاری بزرگسال نیز در مرتبه بعدی است (۲۵/۶ درصد).

در مقایسه نمره نگرش افراد در حوزه های مختلف کاری، بیشترین نمره نگرش مربوط به افراد شاغل در حیطه روان بود و تفاوت چندانی بین میانگین نمره افراد شاغل در حیطه اطفال و بزرگسال نبود. از نظر توزیع تجربه مسئولیت مراقبت از سالمند، تنها ۱۶ نفر (۱۲/۸ درصد) این تجربه را داشتند و ۱۰۹ نفر (۸۷/۲ درصد) تجربه مسئولیت مراقبت از سالمند را نداشتند و میانگین نمره نگرش هر دو گروه با هم برابر بود ($P=۰/۹۲$).

در جدول شماره ۱، اطلاعات کلی در زمینه پراکندگی، میانگین نمره نگرش، انحراف معیار متغیرهای پژوهش و مقایسه آن ها با میانگین نمره نگرش شرکت کنندگان در پژوهش آورده شده است.

با توجه به جدول شماره ۱، مقدار میانگین نگرش دانشجویان و فارغ التحصیلان کاردرمانی حداقل در دو طبقه از آن ها تفاوت معناداری دارد. از این رو مقایسه میانگین نمره نگرش دانشجویان و فارغ التحصیلان بین دوه دوی طبقه های مقاطع تحصیلی انجام و مشخص شد میانگین نمره نگرش شرکت کنندگان در مقاطع دانشجوی کارشناسی و کارشناسی ارشد باهم تفاوت معنی دار دارند ($P=۰/۰۳۹$)، ولی در دیگر متغیرها تفاوت معناداری دیده نشد ($P>۰/۰۵$). جدول شماره ۲ نمره سطح نگرش شرکت کنندگان را بر حسب پرسش نامه نگرش به سالمندی کوگان نشان می دهد. میانگین نگرش کار درمانگران نسبت به پدیده سالمندی ۱۵۱/۴۴۸ و انحراف معیار آن ۱۳/۲۰۹۸ است. مقایسه این میانگین با عدد ۳۴ که کمترین نمره در نگرش به سالمندی است (نگرش منفی) و عدد ۲۳۸ که بیشترین نمره در نگرش به سالمندی است (نگرش مثبت)، بیانگر این است که جامعه کاردرمانی ایران نگرش متوسطی نسبت به سالمندان دارد.

بحث

هدف پژوهش حاضر بررسی نگرش دانشجویان و فارغ التحصیلان کاردرمانی نسبت به سالمندی بود. بدین منظور برای به دست آوردن

پرسش نامه جمعیت شناختی شامل اطلاعات ویژگی های فردی، مقطع تحصیلی، وضعیت شغلی، محل خدمت یا تحصیل، سال تولد، سابقه کاری، حوزه کاری و مسئولیت مراقبت کردن یا مراقبت نکردن از سالمند بود.

پرسش نامه نگرش به سالمندی کوگان حاوی ۳۴ سؤال است که دو زیرمقیاس قدر دانی و تعصب دارد. هریک از این زیرمقیاس ها در این پرسش نامه ۱۷ سؤال را شامل می شود. در مطالعه ای ناهید رژه و همکاران پایایی و روایی پرسش نامه کوگان در ایران تایید شد. آن ها ضریب آلفای کرونباخ را برای زیرمقیاس تعصب ۰/۸۳ و برای زیرمقیاس قدردانی ۰/۸۶ گزارش کردند [۱۳]. عبارات این پرسش نامه، روی یک مقیاس شش درجه ای نمره گذاری می شوند که به سؤالات از ۱ تا ۷ نمره داده می شود. در سؤالات با شماره فرد (تعصب)، ۱ یعنی کاملاً موافقم و ۷ یعنی کاملاً مخالفم و در سؤالات با شماره زوج (قدردانی) برعکس این حالت است. بیشترین نمره ای که فرد در این پرسش نامه می تواند بگیرد ۲۳۸ و کمترین نمره ۳۴ است. اگر نمره یک آزمودنی زیاد و نزدیک به ۲۳۸ باشد، نسبت به سالمندان یا سالمندی نگرش مثبت دارد و در صورتی که نمره کم و نزدیک به ۳۴ بگیرد نشانگر آن خواهد بود که به سالمندان و سالمندی نگرش منفی دارد [۱۷]. این تحقیق در دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی تایید شد.

ابتدا به افراد توضیحات کامل درباره پرسش نامه و هدف انجام مطالعه داده می شد و پس از کسب اجازه کتبی پرسش نامه به آن ها تحویل داده می شد. همچنین با ارسال ایمیل به صورت تصادفی برای فارغ التحصیلان و اعضای هیئت علمی دانشگاه های مختلف، برای تکمیل پرسش نامه، از آنان کمک گرفته شد. پس از جمع آوری اطلاعات از طریق پرسش نامه ها، داده های به دست آمده با روش های آمار توصیفی (توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار و درصد توزیع فراوانی) و تحلیلی (آزمون های کروسکال والیس، برای متغیرهای مقطع تحصیلی و حوزه کاری و آزمون یومن ویتنی، برای متغیرهای سابقه کاری و تجربه مسئولیت مراقبت از سالمند) در سطح معناداری ۰/۰۵ و با استفاده از نسخه ۱۷ نرم افزار SPSS تحلیل شد.

یافته ها

از ۱۲۵ نفر شرکت کنندگان، بیشترین درصد مربوط به دانشجویان کارشناسی (۴۰/۸ درصد) و کمترین آن مربوط به مقطع دکترا بود (۲/۴ درصد) و دامنه سنی آن ها ۲۱ تا ۴۵ سال با میانگین سنی $۲۴/۱ \pm ۴/۲۲$ سال (۷۰ زن و ۵۵ مرد) بود. از نظر میانگین نمره نگرش، با افزایش مقطع تحصیلی، نگرش افراد نیز گرایش به سمت مثبت داشت؛ به طوری که کمترین میانگین نمره نگرش مربوط به دانشجویان کارشناسی (۱۴۹/۱۳) و بیشترین آن مربوط به افراد در مقطع دکترا (۱۶۴/۶۶) بود.

از نظر توزیع سابقه کاری شرکت کنندگان پس از فارغ التحصیلی

جدول ۱. نمرات گرفته شده از پرسش نامه نگرش به سالمندی کوگان بر حسب ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان (n=۱۲۵)

متغیر	تعداد	میانگین نمره نگرش	انحراف استاندارد	حد پایینی	حد بالایی	مقدار آماره آزمون	P
مقطع تحصیلی	دانشجوی کارشناسی	۵۱	۱۴۹/۱۳	۱۰/۹۸	۱۳۰	۸/۳۸	۰/۰۳۹
	فارغ‌التحصیل کارشناسی	۴۴	۱۴۹/۵۰	۱۳/۴۸	۱۱۵		
	کارشناسی ارشد	۲۷	۱۵۷/۵۱	۱۵/۵۶	۱۲۷		
	دکترا	۳	۱۶۴/۶۶	۲۴/۸۲	۱۴۷		
سابقه کاری	کمتر از ۵ سال	۱۱۳	۱۵۰/۸۴	۱۳/۲۴	۱۱۵	-۱/۰۹	۰/۲۷۶
	بیش از ۵ سال	۱۲	۱۵۷/۱۶	۱۷/۲۵	۱۳۷		
حوزه کاری	اطفال	۳۶	۱۵۴/۷۵	۱۴/۰۳	۱۲۷	۶/۰۱	۰/۱۱
	بزرگسال	۳۲	۱۵۰/۶۲	۱۷/۰۳	۱۱۵		
	روان	۲	۱۶۷	۱۲/۷۲	۱۵۸		
	فاقد حوزه کاری	۵۵	۱۴۹/۲۰	۱۰/۶۴	۱۳۰		
تجربه مسئولیت مراقبت از سالمند	بله	۱۶	۱۵۱/۹۳	۱۷/۵۸	۱۲۷	-۰/۰۸	۰/۹۲
	خیر	۱۰۹	۱۵۱/۳۷	۱۳/۱۵	۱۱۵		

سالمند

یافته با پژوهش بال^۴ و همکاران هم‌سو است. آن‌ها گزارش کردند که بین دانشجویان رشته‌های بازرگانی، پرستاری، روان‌شناسی و کاردرمانی، دانشجویان رشته بازرگانی کمترین دیدگاه مثبت نسبت به سالمندی خود در ۷۵ سالگی را داشتند و دانشجویان رشته کاردرمانی بیشترین دیدگاه مثبت را داشتند [۱۸].

زامبرینی^۵ و همکاران نشان دادند در میان دانشجویان رشته‌های پزشکی، کاردرمانی، فیزیوتراپی، پرستاری، روان‌شناسی، مددکاری

اطلاعات لازم، پرسش‌نامه نگرش به سالمندی کوگان و یک پرسش‌نامه جمعیت‌شناختی بین افراد نمونه توزیع شد. بر اساس یافته‌های این مطالعه دیدگاه کاردرمانگران بر اساس پرسش‌نامه نگرش به سالمندی کوگان متوسط بود. بین میانگین نمره نگرش و مقطع تحصیلی افراد ارتباط معنی‌دار آماری وجود داشت، ولی بین میانگین نمره نگرش و سابقه کاری، تجربه مسئولیت مراقبت از سالمند و حوزه کاری ارتباط معناداری ملاحظه نشد.

یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان داد میانگین نگرش کاردرمانگران نسبت به پدیده سالمندی ۱۵۱/۴۴۸ است. این

4. Ball

5. Zambrini

جدول ۲. نمره سطح نگرش شرکت‌کنندگان

مجموع	حد پایینی	حد بالایی	مجموع	میانگین	انحراف معیار	واریانس
۱۲۵	۱۱۵	۱۸۵	۱۸۹۳۱	۱۵۱/۴۴۸	۱۳/۲۰۹۸	۱۸۸/۲۶۵

سالمند

به سالمندی، پژوهش حاضر با مطالعات لامبرینو^۹ و همکاران و مکینلی و کووان^{۱۰} همسو است. لامبرینو و همکاران نشان دادند دانشجویان پرستاری در پایان تحصیلات خود نگرش مثبت‌تری نسبت به سالمندان دارند [۲۶]. همچنین مکینلی و کووان گزارش کردند که پرستاران با سطح دانش و تحصیلات بیشتر، نگرش مثبت‌تری نسبت به سالمندان دارند [۲۷]. در نتیجه می‌توان از سطح تحصیلات بالا به عنوان عاملی مثبت در نگرش به سالمندی اشاره کرد. بنابراین شاید بتوان نگرش بینابینی جامعه کاردرمانی ایران نسبت به سالمندی را به فراوانی بیشتر دانشجویان و فارغ‌التحصیلان کارشناسی نسبت به مقاطع بالاتر در این پژوهش نسبت داد.

مطالعات مختلف نتایج متفاوتی را در رابطه با تأثیر ارتباط و مراقبت از سالمند بر نگرش دانشجویان گزارش داده‌اند. حاج باقری و همکاران بیان کردند که تماس کوتاه‌مدت یک‌روزه دانشجویان پرستاری با سالمندان باعث افزایش محسوس نگرش مثبت نسبت به سالمندان شده است. این در حالی است که درگیر شدن طولانی‌مدت در مراقبت مستقیم از سالمندان نتوانسته است تأثیر مشابهی داشته باشد [۲۸]. در پژوهش حاضر میانگین نمره نگرش افرادی که تجربه مسئولیت مراقبت از سالمند را داشتند، با افرادی که این تجربه را نداشتند برابر است. احتمالاً عواملی مانند مدت تماس افراد با سالمند، تجربه ارائه خدمات بالینی به افراد سالمند یا سطح دانش و تحصیلات شرکت‌کنندگان حاضر در پژوهش به برابری میانگین نمره نگرش این دو گروه منجر می‌شود.

از لحاظ حوزه کاری، بیشترین نمره نگرش مربوط به حوزه روان است، اما این اختلاف از لحاظ آماری معنادار نبود. شاید علت را بتوان علاقه‌مندی و زیادبودن اطلاعات علمی افراد شاغل در این حیطه دانست. همچنین افرادی که در حوزه روان کار می‌کنند، مطالعاتشان در حیطه روان‌شناسی نسبت به دیگر حوزه‌ها بیشتر است و در نتیجه پایه‌های روان‌شناسی قوی‌تری دارند. از طرف دیگر بیشتر مراجعان افراد شاغل در این حیطه، از جمعیت سالمندان است. بنابراین نگرش آن‌ها نسبت به سالمندان در مقایسه با دیگر حوزه‌های کاری مثبت‌تر است. در حوزه‌های کاری اطفال و بزرگسال، تفاوت زیادی بین میانگین نمره نگرش آن‌ها دیده نشد که می‌توان دلیل آن را تجربه بالینی مشابه شرکت‌کنندگان حاضر در پژوهش اشاره کرد.

نتیجه‌گیری نهایی

از مقایسه نتایج مطالعاتی که پیش‌تر به آن‌ها اشاره شد با میانگین نمره کل کاردرمانگران، دریافت می‌شود نگرش کاردرمانگران نسبت به سالمندی گرایش به سمت مثبت دارد، ولی با توجه به ارتباط بیشتر کاردرمانگران با سالمندان، این

اجتماعی و دندان‌پزشکی، دانشجویان روان‌شناسی و کاردرمانی بیشترین نگرش مثبت را نسبت به توانایی سالمندان برای مشارکت در توسعه اجتماعی و استقلال در جامعه داشتند [۱۹]. همچنین این یافته با پژوهش‌های حمید آسایش و همکاران همخوانی دارد. این محققان گزارش کردند فقط نیمی از پزشکان عمومی نسبت به سالمندی نگرش نسبتاً مطلوبی داشتند [۲۰].

مطالعه‌های حسینی سرشت و همکاران و سودرهم و همکاران نیز نشان دادند دانشجویان سال اول پرستاری نسبت به سالمندان نگرش منفی داشتند و دانشجویان سال سوم نگرش خنثی داشته‌اند [۲۱، ۷]. همچنین مطالعه مک لافرتی^۶ نشان داد استادان پرستاری نسبت به دانشجویان این رشته نگرش مثبت‌تری به سالمندان داشتند [۲۲]. یکی از علل دستیابی به این نتایج را می‌توان به یکی از حوزه‌های کاری کاردرمانی، یعنی کار در حوزه سالمندان مربوط دانست. به نظر می‌رسد انجام کار تخصصی در این حوزه و تعلیمات در این رابطه باعث ایجاد احساسات مثبت بین کاردرمانگران شده است. بنابراین می‌توان به تجربه کاری به عنوان یکی از دلایل نگرش مثبت نسبت به سالمندان اشاره کرد [۲۳] و همچنین با توجه به فرهنگ جمع‌گرای ایرانی و دیدگاه اسلام نسبت به سالخورده‌گان، می‌توان از این دو عامل به عنوان یکی از دلایل نگرش مثبت کاردرمانگران نسبت به سالمندان نام برد. در مطالعات شفلر و هارتلی^۷ و همکاران نشان داده شد تجربه ممکن است تأثیر مثبت بر احساسات نسبت به سالمندان داشته باشد [۲۴، ۲۳].

از طرف دیگر کدوری^۸ و همکاران گزارش کردند که پزشکانی که سالیان بیشتری به کار بالینی مشغول بوده‌اند و پزشکان مسن‌تر، تمایل کمتری دارند که استانداردهای متناسب را برای ارائه خدمات به سالمندان در پیش بگیرند و همچنین ممکن است نتایج ضعیف‌تری هم درباره بیمارانشان بگیرند. این نتایج ممکن است با نتایج مطالعات دیگر متناقض باشد، ولی این محققان دلایلی برای این یافته ذکر کرده‌اند، از جمله احتمال کمتری دارد پزشکان مسن‌تر درمان‌های نوین‌تری ارائه دهند. همچنین ممکن است کمتر پذیرای استانداردهای مراقبتی جدید باشند [۲۵].

از آنجا که نگرش مقدمه عمل است، زمانی که نگرش مثبتی برای ارائه مراقبت وجود نداشته باشد، نمی‌توان از مراقبان سلامت، انتظار مراقبت دلسوزانه و حرفه‌ای داشت [۱۴]. با این حال نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهند هرچند افراد با سابقه کاری بیشتر از ۵ سال نگرش مثبت‌تری نسبت به سالمندان نشان می‌دادند، اما این اختلاف از لحاظ آماری معنادار نبود.

از نظر ارتباط سطح تحصیلات افراد با نگرش آن‌ها نسبت

6. McLafferty
7. Hartley
8. Choudhry

9. Lambrinou
10. McKinlay & Cowan

میزان نگرش هنوز کافی نیست و هنوز در سیاست‌گذاری‌های مربوطه اقدامی برای آن انجام نشده است. از این رو نتایج این تحقیق می‌تواند مبنایی برای برنامه‌ریزی‌های تحول نگرش نسبت به سالمندان در تحقیقات آتی باشد. همچنین ضروری است که در زمینه ارتقای این نگرش در کاردرمانگرها برنامه‌های خاصی از جمله کارگاه‌های آموزشی و سالمندشناسی و ارتباط مؤثر با سالمندان به اجرا گذاشته شود.

پیشنهاد می‌شود مشابه این پژوهش در سالمندان دریافت‌کننده خدمات کاردرمانی، قبل و بعد از دریافت خدمات نیز انجام شود. از جمله محدودیت‌های موجود در این پژوهش نیز می‌توان به دسترسی نداشتن به همه دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی کاردرمانی، فارغ‌التحصیلان همه مقاطع رشته کاردرمانی و همچنین کاردرمانگرانی که به صورت تخصصی در حیطه سالمندی کار می‌کنند، اشاره کرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

شرکت افراد در پژوهش حاضر کاملاً داوطلبانه و بدون هیچ‌گونه تهدید، اغوا، فریب یا اجبار بود. فرم رضایت‌نامه توسط تمامی شرکت‌کنندگان در صورت رضایت داوطلبانه و آگاهانه آن‌ها از شرکت در پژوهش حاضر امضا شد. همچنین اصل رازداری و حفظ داده‌ها و حریم خصوصی آزمودنی‌ها رعایت شد. آگاهی کامل شرکت‌کنندگان از روند اجرای پژوهش، محرمانه ماندن اطلاعات آن‌ها، اجازه خروج از پژوهش در هر زمان و هرگونه حقوقی که مربوط به شرکت‌کنندگان است، در این مطالعه رعایت شده است.

حامی مالی

این مقاله حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در طراحی، اجرا و نگارش همه بخش‌های پژوهش حاضر مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

References

- [1] Urbach A. Counseling with older adults [Khodabakhshi A Persian trans.]. Tehran: Jangal; 2008.
- [2] Orimo H, Ito H, Suzuki T, Araki A, Hosoi T, Sawabe M. Reviewing the definition of "elderly". *Geriatrics & Gerontology International*. 2006; 6(3):149-58. [DOI:10.1111/j.1447-0594.2006.00341.x]
- [3] Celik SS, Kapucu S, Tuna Z, Akkus Y. Views and attitudes of nursing students towards ageing and older patients. *Australian Journal of Advanced Nursing*. 2010; 27(4):24-30.
- [4] Noei H, Sahaf R, Akbari Kamrani AA, Abolfathi Momtaz Y, Pourhadi S, Shati M. The relationship between gender and disability in the elderly people in Tehran municipality pension organization. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. 2017; 12(1):6-17. [DOI:10.21859/sija-12016]
- [5] Schigelone AS, Ingersoll-Dayton B. Some of my best friends are old: A qualitative exploration of medical students' interest in geriatrics. *Educational Gerontology*. 2004; 30(8):643-61. [DOI:10.1080/03601270490483887]
- [6] Radomski MV, Latham CAT. Occupational therapy for physical dysfunction. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2008. [PMCID]
- [7] Söderhamn O, Lindencrona C, Gustavsson SM. Attitudes toward older people among nursing students and registered nurses in Sweden. *Nurse Education Today*. 2001; 21(3):225-9. [DOI:10.1054/nedt.2000.0546] [PMID]
- [8] Hweidi IM, Al-Obeisat SM. Jordanian nursing students' attitudes toward the elderly. *Nurse Education Today*. 2006; 26(1):23-30. [DOI:10.1016/j.nedt.2005.06.003] [PMID]
- [9] Vaughan G, Hogg MA. Introduction to social psychology. Sydney, Australia: Pearson Education Australia; 2005.
- [10] Fishbein M, Ajzen I. Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research. Waco, Texas: Baylor University; 1977.
- [11] Hope KW. Nurses' attitudes towards older people: a comparison between nurses working in acute medical and acute care of elderly patient settings. *Journal of Advanced Nursing*. 1994; 20(4):605-12. [DOI:10.1046/j.1365-2648.1994.20040605.x] [PMID]
- [12] Ford CV, Sbordone RJ. Attitudes of psychiatrists toward elderly patients. *The American Journal of Psychiatry*. 1980; 137(5):571-5. [DOI:10.1176/ajp.137.5.571]
- [13] Reyna C, Goodwin EJ, Ferrari JR. Older adult stereotypes among care providers in residential care facilities: Examining the relationship between contact, education, and ageism. *Journal of Gerontological Nursing*. 2007; 33(2):50-5. [PMID]
- [14] Mohammadi MM, Esmailvand M. Attitudes toward caring of the elderly from the perspective of nursing and midwifery students in Kermanshah province in 2015. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. 2017; 11(4):476-83. [DOI:10.21859/sija-1104476]
- [15] Karlin NJ, Emick J, Mehls EE, Murry FR. Comparison of efficacy and age discrimination between psychology and nursing students. *Gerontology & Geriatrics Education*. 2006; 26(2):81-96. [DOI:10.1300/J021v26n02_06]
- [16] Stachura K, Garven F. A national survey of occupational therapy students' and physiotherapy students' attitudes to disabled people. *Clinical Rehabilitation*. 2007; 21(5):442-9.
- [17] Rejeh N, Heravi Karimooi M, Montazeri A, Foroughan M, Vaismoradi M. Psychometric properties of the Iranian version of the Kogan's attitudes toward older people scale. *Japan Journal of Nursing Science*. 2012; 9(2):216-22. [DOI:10.1111/j.1742-7924.2012.00204.x] [PMID]
- [18] Ball PM. Attitudes of college students toward elderly persons and their perceptions of themselves at age 75. *Educational Gerontology*. 1999; 25(1):89-102. [DOI:10.1080/036012799268034]
- [19] Zambrini DAB, Moraru M, Hanna M, Kalache A, Nu-ez JFM. Attitudes toward the elderly among students of health care related studies at the University of Salamanca, Spain. *Journal of Continuing Education in the Health Professions*. 2008; 28(2):86-90. [DOI:10.1002/chp.162] [PMID]
- [20] Asayesh H, Qorbani M, Parvaresh Masoud M, Rahmani Anarki H, Ansari H, Mansourian M, et al. [General practitioner attitude toward elders: Using kogan's attitudes questionnaire (Persian)]. *Iranian Journal of Diabetes and Metabolism*. 2014; 13(6):479-86.
- [21] Seresht AH, Ziba FN, Kermani A, Hosseini F. [Assessment of nursing students and clinical nurses' attitude toward elderly care (Persian)]. *Iran Journal of Nursing*. 2006; 19(45):57-67.
- [22] McLafferty E. A comparison of nurse teachers' and student nurses' attitudes toward hospitalised older adults. *Nurse Education Today*. 2005; 25(6):472-9. [DOI:10.1016/j.nedt.2005.04.007] [PMID]
- [23] Sheffler SJ. Do clinical experiences affect nursing students' attitudes toward the elderly? *Journal of Nursing Education*. 1995; 34(7):312-6. [PMID]
- [24] Hartley CL, Bentz PM, Ellis JR. The effect of early nursing home placement on student attitudes toward the elderly. *Journal of Nursing Education*. 1995; 34(3):128-30. [PMID]
- [25] Choudhry NK, Fletcher RH, Soumerai SB. Systematic review: The relationship between clinical experience and quality of health care. *Annals of Internal Medicine*. 2005; 142(4):260-73. [DOI:10.7326/0003-4819-142-4-200502150-00008] [PMID]
- [26] Lambrinou E, Sourtzi P, Kalokerinou A, Lemonidou C. Attitudes and knowledge of the Greek nursing students towards older people. *Nurse Education Today*. 2009; 29(6):617-22. [DOI:10.1016/j.nedt.2009.01.011] [PMID]
- [27] McKinlay A, Cowan S. Student nurses' attitudes towards working with older patients. *Journal of Advanced Nursing*. 2003; 43(3):298-309. [DOI:10.1046/j.1365-2648.2003.02713.x] [PMID]
- [28] Adib-Hajbaghery M MM, Masoodi Alavi N. [Effect of an elderly care program on the nursing students' attitudes toward the elderly (Persian)]. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*. 2014; 9(3):189-96.